

Дмитро Володимирович ШВЕЦЬ,

ректор Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук, доцент;

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1999-9956>

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ» В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Загальнодержавна програма адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу визначає механізм досягнення Україною відповідності третьому Копенгагенському та Мадридському критеріям набуття членства в ЄС. Цей механізм включає адаптацію законодавства, утворення відповідних інституцій та інші додаткові заходи, необхідні для ефективного правотворення та правозастосування. У цьому аспекті належне врегулювання відносин пов'язаних з об'єктами права інтелектуальної власності, є необхідним фундаментом для забезпечення соціально-економічного розвитку держави, а підготовка фахівців у цій сфері має стати одним з головних пріоритетів в Україні. Відповідно введення до навчальних планів та навчальних програм дисципліни «Право інтелектуальної власності» має важливе значення для формування правової культури фахівців у будь-якій сфері діяльності, особливо для підготовки кадрів для Національної поліції України.

Згідно зі Спеціальним звітом 301 (*The Special 301 Report*), який готується щорічно Офісом торгового представника США, Україна з 2011 р. знаходиться у переліку країн, що не забезпечують захисту прав інтелектуальної власності та щодо яких ведеться спостереження. У 2013 р. статус України у Спеціальному звіті 301 знизився з *Priority Watch List* (країни, щодо якої ведеться

спостереження) до *Priority Foreign Country* (країни, щодо якої здійснюється першочергове спостереження). Незважаючи на те, що протягом 2015–2018 рр. статус знову підвищився до *Priority Watch List*, система права охорони інтелектуальної власності в Україні не зазнала суттєвих позитивних змін, а відрив від країн – лідерів за кількістю патентних заяв лише посилювався. Таким чином, результати інтелектуальної творчої діяльності постійно стають об'єктом неправомірних дій, а відповідно потребують ефективної правової охорони та захисту з боку держави.

Основними причинами погіршення системи охорони інтелектуальної власності суб'єктів реального сектору економіки України є такі: низька ефективність державного регулювання захисту прав інтелектуальної власності; постійні структурні реорганізації державного органу з питань інтелектуальної власності та зміни його відомчої підпорядкованості; низький попит на об'єкти інтелектуальної власності на внутрішньому ринку; неформованість системи економічних стимулів щодо впровадження інтелектуальних ресурсів у виробничих процесах суб'єктів реального сектору економіки; слабкість фінансово-інвестиційних механізмів стимулювання розвитку сфери інтелектуальної власності; неформованість інфраструктурних елементів системи охорони інтелектуальної власності. З метою вдосконалення системи охорони інтелектуальної власності суб'єктів реального сектору економіки України органам державного управління необхідно першочергово впровадити засоби за такими напрямками: створення інституційно-правових умов розвитку системи охорони інтелектуальної власності суб'єктів реального сектору економіки України в частині приведення національного законодавства до положень законодавства ЄС; фінансове стимулювання створення та використання об'єктів права інтелектуальної власності; створення ефективної системи комерціалізації об'єктів інтелектуальної власності, яка забезпечуватиме зв'язок між наукою та реальним сектором економіки; зміцнення інфраструктурного інструменту розвитку системи охорони інтелектуальної власності суб'єктів реального сектору економіки.

Таким чином, наявність належної охорони та захисту права інтелектуальної власності визнано важливою умовою динамічного розвитку економіки будь-якої країни. В умовах членства України у Світовій організації торгівлі необхідність посилення захисту права інтелектуальної власності є першочерговим завданням.

На розв'язання цих завдань суспільства спрямовано заходи, передбачені Законом України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу» та Указом Президента України «Про заходи щодо охорони інтелектуальної власності в Україні» від 25 квітня 2001 р. № 285/2001. Серед необхідних заходів є запровадження у закладах вищої освіти курсу з основ інтелектуальної власності. З цього випливає, що підготовка фахівця-юриста не є можливою без знання права інтелектуальної власності. Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 20 жовтня 2004 р. № 811 із 2005/2006 навчального року в ЗВО країни студенти всіх

спеціальностей мають вивчати дисципліну «Інтелектуальна власність». Особливого значення набувають ці знання у підготовці фахівців для підрозділів по боротьбі з економічною та кібернетичною злочинністю.

Ці завдання покладаються на Департамент захисту економіки Національної поліції України – міжрегіональний територіальний орган у складі кримінальної поліції Національної поліції України, що здійснює оперативно-розшукову діяльність згідно із Законом України «Про оперативно розшукову діяльність», і Департамент кіберполіції Національної поліції України – міжрегіональний територіальний орган Національної поліції України, який входить до структури кримінальної поліції Національної поліції та відповідно до законодавства України забезпечує реалізацію державної політики у сфері боротьби з кіберзлочинністю, організовує та здійснює відповідно до законодавства оперативно-розшукову діяльність.

Тому працівники зазначених підрозділів повинні мати ґрунтовні знання в галузі права інтелектуальної власності. У зв'язку з цим вивчення навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності» має стати необхідною складовою сучасної юридичної освіти.

Навчальна програма дисципліни «Право інтелектуальної власності» має бути створена з урахуванням сучасних вимог національного законодавства та міжнародних нормативно-правових актів. Під час викладання цієї навчальної дисципліни належить передбачити як проведення лекційних, семінарських занять, ділових ігор, написання курсантами реферативних робіт, наукових доповідей та повідомлень, так і використання новітніх освітніх технологій: проведення веб-квестів, бінарних занять тощо. Пропонуємо визначити місце навчальній дисципліні «Право інтелектуальної власності» після вивчення дисциплін «Цивільне право», «Цивільний процес», «Адміністративне право», «Кримінальне право».

Унаслідок вивчення навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності» майбутні фахівці повинні: вміти встановлювати критерії охороноздатності об'єктів права інтелектуальної власності; знати різницю у правовій регламентації цих об'єктів; уміти застосовувати необхідні норми національного та міжнародного законодавства для захисту порушених прав інтелектуальної власності; правильно вчиняти процесуальні дії, пов'язані зі складанням процесуальних документів.

Опанування вищенаведеними питаннями повинне мати за мету вироблення у студентів та курсантів правового мислення, навиків із тлумачення відповідних норм, формування первинних практичних навиків із застосуванням у своїй майбутній роботі набутих знань.

Підсумовуючи сказане, слід зазначити, що запровадження вивчення навчальної дисципліни «Право інтелектуальної власності» в системі професійної підготовки кадрів для Національної поліції України сприятиме подальшому розвитку та якісному вдосконаленню системи правової освіти в Україні як неодмінної передумови її успішного інноваційного розвитку. Ще раз зазначимо,

Проблеми цивільного права та процесу. Харків, 2019

що потреба у фахівцях вищої кваліфікації у сфері відносин інтелектуальної власності на сьогодні є нагальною. Отже, інтелектуально-правова освіта має бути такою, щоб могла забезпечити надійну й ефективну охорону та захист права інтелектуальної власності, що, у свою чергу, є справою і економічної безпеки України.

Одержано 10.04.2019